Sed iam attendamus. Nunc ad ea de quibus tractare dis-
posuimus disponente spiritu et adiuvante domino viriliter
accingamur.

De dignitate humane nature. Capitulum primum — ca 1
De lapsu hominis secundum — 2
De cecitate cordis. tercium — 3
De obstinatione eorum qui carnem tantum sapiunt quartum — 4

Incipit liber primus de humane nature dignitate.

Capitulum primum

Dignitatem humane nature. ad intelligen-
dum deum. sibi quod fere medium esse creatam
totius diuine scripture testatur auc-
toritas. Unde omnibus creaturis
ingenio rationis et intellectu precellens
etiam corporis habitudine. celsitudinis
luminis ad celestia suspicienda acquirenda. Se esse originaliter
erectam esse demonstrat. Hec iam sue dignitatis oblita. naturali et
scripta lege contempta. vniuersis quod vicijs nimis seruiliter
mancipata spretis celestibus quod suis quod substrata volup-
tatibus in sinum interitum miserabili fine preceps collabitur. At
quare hoc? Nunquid hec corrupcio creatori imputanda est? Ab-
sit. Ad ymaginem quippe dei factus est homo. Unde gregorius
homini inicium est tam pocius ab ipsis suis concupiscencijs. Non
igitur estimandum est in iniuria creatoris creatum esse hominem
cum peccato. sed ex concesso sibi libero arbitrio incurrisse peccatum.

De lapsu hominis Capitulum secundum

Dubitaret forte aliquis. Cum deus bonus bonum hominem crea-
uit. quare corrupcioni subiectum esse permisit?
Non iniqua racione fecisset. si homo continere libero caruisset

arbitrio. Posita ē hoī opcio boni ⁊ mali. ostensa
ē ei via vite ⁊ mortis. Preuit vitā ⁊ boni p̄miū
elegit mortē ⁊ boī ꝯtrariū. Nōne maiꝰ p̄miū expc̄a
ret. si ex corruptibili carni c̄atus deo obediret. q̄z
si ita crearet̄ ut peccare nō posset. Quō si fieret libtas
arbitrij ī hoīe iam perisset. Sed nc ad virtutes nc ad
vicia neccitate trahim̄. Ergo ubi libtas ē. neccitas nō
ē. Item. Si neccitas ē corona nō ē. si corona nō est
libtas nō ē. ergo si libtas ē corona ē. Ipā ecīa dei
miā qua nos nascēdo ⁊ moriēdo redemit. neccitas
q̄z iudicij qua examiabit erga hoīez euacuaret.
Ubi eni mīa nisi p̄cessisset culpa. Aut quare iudica
ret. si nō esset qd iuste puniret. Constat g hoiez
cū bn creatus fuit liberū usurpasse arbitriū. illud
nobile ornamētū sue nāe faciēs viciū unde neq
debēt p̄miū. sepitnū expectet interitū. lapsus est
hō pro meritis periturus. qui si mīaz dīne pietatis sius
exigētibus culpis īmutās dyabolice seruitutis
cyrographū p̄maiendo recepit. Iam quippe sequēs
oīs pgenies iterisset. nisi dispositio dei ītueiente
sacrmēto sui aduētus subuenisset. Quid multa?
Ab antiq seruitute misericordit hō redeptus ē. insup
grām ⁊ regnū cū trā ⁊ celum meruisset adeptus ē.

De cecitate cordis capitulum iij

Quid igitur hō dicitur vel ē? Qua īprudēcia supba
ei negligēcia poterit excusari. Honor prior
⁊ sedes redditur. dei filius p adopcionē efficitur. celes
tis hēditatis ꝯpos homo, peccare nō erubescat. iterū
nimis miserabiliter ad priorē captiuitatē relabitur.

Quia duricia cordis. q cecitate iusticia mīe dei nō timet.
Quare nō sp̄ hab: an oclos illud apl̄i. tu aūt scdm
duriciā tuā ⁊ ipenitēs cor. thesaurizas tibi irā i die ire
⁊ reuelacōis iusti iudicij dei. Nō sibi applaudat de
securā ipunitate peccādi. nequiciaq3 suā prosperos
hr̄e successus. cū augmēto eī sceleris crescat cumul9
dāpnacōis. De huiusmodi idurat9 dn̄s p̄ p̄phām.
Attendi quidē ⁊ auscultaui nēo qd bonū ē loquitur.
nēo est qui recogitet ⁊ dicat i corde suo. Quid feci.
Interioribus tenebris obuolutos ad exteriores deuolui
nōn ē. Cecitas cordis metiēda. de q legit. Quia
deus excecauit mētes israeliū huius sc̄li. Dū eī icōsi
derate ⁊ irreuerēt peccat. i cecitatē cordis icurritur.
Quare. Quia i penā diuine gr̄e p̄dit. Dū deus hoīes
p9 desideria cordis sui ire p̄mittit. ⁊ i reprobū sensū
dimittit. Contēpnit eī cū i pfūdū peccatoꝝ venerit. et
trāsit i affectū cordis. De hoc salomo ait. Beatus ho qui
sp̄ē pauidus. qui aūt mētē ē dure. corruet i malū.
Et iterū. peccatē viri iniqui inoluit laqus. Qualis
laqueus iniquitatis ⁊ ipietatis sue quo opatus ē. no
luit eī intellige ut bn̄ ageret.

De obstinacione eoꝝ qui carnē tm̄ sapiunt. iiij

Quā iniquissime errat ho qui toci9 carnis dn̄atū
acceptat. qd illa irronabil' recognoscat que
solus ignorat voluptatū iseruiens totaq3 extremis
modis ihians. deū sibi suū ventrē facit. eūq3 per
quē venter pascat p9 tergū reicit. Sed apl̄us ait
Esca ventri. venter escis. ds aūt ⁊ hūc ⁊ illas destruet.
An nō mire cecus efficitur cū a lumine veritatis deserit.

De obstinacione eoꝝ q carnē tm̄ sapiunt ca 2

Unde fit ut voluptuose vivendo incurrat cordis cecitatem.
ex cecitate negligentiam. ex negligentia peccandi consuetudinem.
ex consuetudine desperationem. ex desperatione perpetuam mortem.
Et heu quam levis et quam dulcis est descensus ad mortem.
sed quam gravis est finis. et quam amarus. Illuc illuc caro
pasta melle voluptatum in seculo. fel amarissimum po-
tatura est in iehenne incendio. Libertas carnis servilem animam
reddit. et per hos gradus secum ad mortem pertrahit. Unde
quidam erronei dixerunt hominem male factum a deo. scilicet ex
duabus diversis que sibi contrariis. Quorum prava sententia
tanto confutanda. quanto est in iniuria factoris iniuriose pro-
lata. Cum enim existat homo ex hiis duobus. anima que a deo
dominandi et regendi potestatem habet per rationem. denique per intellectum
comprehendit. et naturaliter bona est. corpori suo dignitate quadam
et auctoritate precellit. Corpus vero naturaliter creatum est bonum
et mundum. sed prius per originalem culpam viciatum. deinde
concupiscentiis suis et voluptatibus quas spontanee contraxit
est dyabolo mancipatum. Illud tamen anime repugnat. et anima
illi. in hoc conflictu. aut coronabitur aut punietur utrumque.
Si enim anima serviat quod regere et regere debuerat. utrum-
que moritur. Si caro spiritui utrumque meretur vitam et regnum.
Non igitur huius discensionis atque conflictus deus est causa.
sed hominis culpa. Unde illi qui carnis curam in deside-
riis faciunt in creatorem suum tam contumeliose et irra-
tionabiliter iaculantur. viciorum suorum culpam quibus animam
servilem faciunt creatori obicientes. Erigat igitur animum
ab hac servitute christiana libertas. ut cum per dei providentiam
tum ad vitam creatus sit. et per baptismum recreatus.
non ita ignavus sit quin aliquo beneficio dei recompenset

Non obduret cor cum ceciderit. sed indultam gratie divine pietatis medelam per compunctionem percipiat. ne nimis intepescens. nimis induratus. irrecuperabiliter ac turpiter hosti succumbat. Cum ergo iter ad patriam invenerit tenere currentes concessum est pergrans. offendicula scilicet seculariorum blandiciarum caveat. Usi quidem deuiados detinet. nos per itineat. ne felicem illam perdat superne hereditatis sortem. quam per Christi inpetrat mortem. Ad huius beatitudinis premium obtinendum. prius est a viciis abstinendum. Ille quidem qui per suam miseriam pro te redimendo sese obtulit hostiam. revertenti tibi non negatur est venia. Debilitate vite tue quam iram meruit uberius fructu penitentie tandem excusa et imminentes ictus securis evitare festina.

Explicit liber primus. Incipit capitula libri secundi.

- De malorum pena quam patiuntur intra conscientiam. Capitulum I
- De eis qui totam consuetudinem peccandi habent quod dimittere nesciunt. 2m
- De misericordia dei. tercium
- De eis qui desperant pro magnitudine peccatorum. quartum
- Quod desperare sit peccare in spiritum sanctum. quintum
- Quod omnis desperans hereticus est. sextum

De malorum pena quam patiuntur intra conscientiam. Capitulum primum

Vocatos in agnitionem glorie dei qui in mundicie cordis se servant. spirituali alacritate ferventes. non carnali desidia remissos esse oportet. et illuc totam animi dirigere voluntatem. quo interminabilem exspectant felicitatem. Vilescat eis presencium gloria. que gloria non est. sed peccandi materia. Secure conscientie thesauros acquirant. et acquisitos favoris vel glorie humane precio vendere paveant. Illa enim est gloria. sicut ait apostolus. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Hec sicut iustus est gloria. sic i

Explicit lib' primus Incipit capitula libri secundi / De malorum pena quam patiuntur intra conscientiam capitulum primum

iustis est pena. Hinc penitenciam exhorret. iudicium formidat,
suamque ipsam cogitacionem ne ad conscienciam intrat fugiunt. sed tamen
fugientes effugere nequeunt. Huiusmodi immundiciam dum delere per
penitenciam nolunt graviter semper inter scorpios ferunt suam. quam per
peccandi acquisierunt consuetudinem. erubescentes salubriter
confiteri. quod eos non puduit tam viliter operari. Unde fit ut
multo graviori interius conscientie tabescant anxietate. quam ex-
trinsecus affecti fuerint in exercenda corporis voluptate.
Sibique ipsis abhominabiles scorpios abhorrent. sibi ipsis
displicent. et imminente post hoc eternum dolorem et penam iam
intra horribilis conscientie cenaculum per iusticiam animadversione presen-
ciunt. Recte ergo et si iniusta sit. recte eis imprimat conscien-
cia ut eadem mensura qua mensi sunt ei ipsi remeciatur eis
et quod turpiter ingesserunt. turpius cum fetoribus evomat
illis. Non itaque estimandum est peccatores licet exterius flore-
ant. eciam in presenti malorum impunitate carere. sed incompara-
bilius torqueri. quam in omnibus mundi deliciis voluptuosius
possit haberi. Si enim bone conscientie testimonium gloria est.
nonne prave confusio? Nam sicut hoc iterat ad virtutis aug-
mentum. ita recursus ad conscienciam peccatoris detrimentum. Re-
currunt enim non ut preterita per penitenciam deleant. sed ut ipsi
consideracione preteritorum. sibique ipsis diffidentes. peiora
precedentibus augeant. De hiis qui tantam habent
consuetudinem peccandi quod dimittere nesciunt. iij

Tales et huiusmodi si quisque zelo dei ductus ad
penitenciam revocare velit. illico aiunt. Nos a cuna-
bulis epulis innutriti. omni cure corporis dediti. ad hoc usque
devenimus. ut nunc modo eciam si velimus abstinere possi-
mus. Quomodo abstinebimus. qui nunquam contra voluntatem nostram

... tantam habent consuetudinem peccandi quod dimittere nesciunt ca 27

ieiunauimus. Quotiens sine contritione comedimus. cum in sacris
diebus ab illicito abstinuerimus. Aut quotiens flebimus. qui
sepe ridere iocari nugis que delectari consueuimus. Quatiens
luxuriantes oculos. linguam loquacem. inmoderatos corporis
gestus. manus voluptuose amplexantes. et super venerem
quasi innatam cohibere potuimus. Delicatis et mollibus sepe vsi
horridos et duros habitus suscipiemus. Talibus argu
mentis in suum interitum perpetuo viuunt. et cum quoddam conte
mptu fastidientes. arbitrio contentoris salutem suam et mor
tem relinquunt. et quod pro pietate suggeritur in derisum vertitur.
et ad perpetranda deteriora excitant. Nunquid non mire
mirum. qui ita facit quasi mortuum sibi ipsum. De
talibus dominus ait per prophetam. Frons mulieris meretricis
facta est eis. et erubescere nescierunt. Indurauerunt facies
suas super petram et noluerunt reuerti. Nunquid si tales
conuerti noluerint. deus auertitur ab eis. Absit. Totus
enim deus misericordia est. Ad conuertentes conuertitur. Auertentes
primo affectu ut resipiscant hortatur. Si contempnunt. non
contempnit. si relinquunt non relinquit. Nonne ergo mirum homo
si contempnit moriatur. cum tantus misericordie dei sinus aperiatur.
Si peccat. cur ita negligenter perseuerat. Aut si perseue
rat. quare perseuerando desperat. Fugiat ad eum quem offendit.
qui offensus ut recipiat non iram. sed misericordiam conuertenti
ostendit. Licet diu contemptus. cum diu sustinuerit. licet
post concupiscentias suas cum effrene ire perinserit. si in
momento conuertatur. conuertentem eum deus ut filium recipit
et amplexatur. gaudium in celo ab angelis pro eo celebratur.

De misericordia dei iij

Quis ergo
miser qui credis. an tantam et tam ineffabilem misericordiam

dei nō obstupescat. Qua roe p̄t cōphēdi . q̄o itellā
ī uestigari . Nolo īquit morte̅ p̄ctoris. O pietas īenar
rabil' q̄ cōtēpta nō punis. O dulcedo singularis.
q̄ tam affectuose occurris. O mīa īcōpabil' . mīa
īcōp̄hensibil'. mīa dei . O sūma . o dulcis clemēcia
q̄ tā pacient' neglige̅tes toleras. tā clemēt' i uocas.
tam puro corde mā̄z uisionē desideras. tā leuit'
delicta ī laxas. O grā nō cōtēpnēda peccātib3.
O suauitas ā̄plectēda penitētib3. Suauis em̄
dn̄s ē ūniu̇sis. ⁊ miseracioēs ei9 sup̄ oīa op̄a eius
O hō miser q̄d cogitas. q̄re nō curris. Quare ī
expansū mīe dei sinū dū tp̄s habes nō ītras.
Nulla ēim9 q̄litas . p̄iā dei benignitatē cōtēpnat.
q3 tu q̄ miores ī dep̄to: ī uertēti ī media sue pie
tatis nō denegat. Misericordia dei es ī dep̄tus.
mīa dei ab āntiqui serpēt' seruitute ereptus. mīa
dei ī gn̄atus . mīa dei de exilio ad p̄mā̄z claritatis
uocatus. q̄re cōtēpnis. Quare ī p̄ccō tuo more
ris. q̄re te cotidie uocātē mīā̄z dei nō īnueris.
Quare desperas. Quare sactiam̄ deo acceptū
nō excitas ī te cordis cōtricioē3 ut celerē dei īueīas miseracioē3 De eis q̄ desp̄at p̄ magn̄itudie p̄ccoꝝ iiij

Dixeras uero m. Quid p̄dest mea uisio. simul
domō possā abstinē a p̄ccō. Noli miser noli
p̄ talē desp̄acioē3 cōtēpnē dei mā̄z ne īcurras
iudiciū. licet cotidie corruas. licet te cōtinē non
ualeas. tū cotidie clama. plora. suspira. īportune
ista. ut ab illa uoragie . ab illo stagno. extrahet
te ī sp̄cus dn̄e mīe. An nescis si nō clamaueris

de eis q̄ desp̄ant p̄ magn̄itudī p̄ctoꝝ

si contempseris per desperacionem in eternam mortem precipitaberis.
An diuicias bonitatis dei et paciencie et longanimitatis
contempnis. ignorans quoniam benignitas dei ad penitenciam te addu
cit. Beato et iuste quia horrendum est incidere in manus dei vi
uentis. Si autem in rursus fuerit fidelis est et iustus qui dimittit tibi
peccata. et mundat te ab omni iniquitate. Nam si contempseris
si sub desperacionis culpa vitam finieris. Justus est te subitum
incidium et dampnacionem perpetue mortis. Et quare hoc.

Quod desperare sit peccare in spiritum sanctum ca. v.

Omnis desperans. spiritum sanctum blasphemat. Unde
dominus in euangelio. Si quis dixerit verbum in spiritum sanctum. non
remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Et iohannes in epistola
sua. Est peccatum ad mortem. non pro illo dico ut roget quis.
Vere desperacio est peccatum ad mortem. derogat enim deo misericordiam
blasphemat deum. dum aufert ab eo illud quod est. et sine quo
deus esse non potest. Deus enim deus est. misericors est. Et si misericors non est.
deus non est. Restat ergo desperacionem peccatum esse ad mortem. Recte
enim non inuenit misericordiam qui ab illo qui totus misericordia est. et nichil
sine misericordia facit. ex certatissimo animo eam deo auferre conatur.
Ita enim inseparabiliter deo adheret. ut ea ablata nec sit. nec
esse vere credatur. Cur necesse quod desperat magis in spiritum sanctum
peccat. quam in filium. Aut si peccat in filium remittitur. si uero
in spiritum sanctum non remittetur. cum unius eiusdemque substancie sint.
nec alius alio in deitate maior aut minor sit. Hec licet difficilis
sit questio. tamen dicam aliquid ipso suggerente spiritu sancto. Spiritus
sanctus est remissio omnium peccatorum. sed qui desperat de remissione
peccatorum. peccat in spiritum sanctum. ergo qui desperat magis in spiritum
sanctum quam in filium. Nam dum spiritus sancti graciam per desperacionem perdit.
iam nec compunctionem quam per spiritus sancti resipiscenciam et consolacionem

et premium habet omnis peccator. Futurus est. quia hoc amisso pro-
nus reconciliacionis nullam viam apud deum iam habet. Hoc
peccati remissio nulla iam sequitur. quia ab ipso spiritu sancto que e-
nea remissio peccatorum deseritur. Si autem in filium dixerit ubi
ideo remittatur quia ex respectu spiritus sancti adhuc ad lamenta et
recordaciones et satisfactionem reducitur. Ab ipso est quod pie prem-
inocamur. ab ipso dulces lacrime. ab ipso preciosi gemitus. ab
ipso est unde peccator penitet. unde supplicat. unde deo reconciliatur.

Quod omnis desperans hereticus est. capitulum vj

Hunc notum sermonem peccandi in spiritum sanctum. sed quidam sanctorum prim-
volunt ex hereticorum descendere pravitate. qui inferioris
nature putant esse spiritum sanctum. nec sanctorum sine obviare necesse est.
Sed ut brevissime loquamur. omnis qui desperat de misericordia dei hereticus
est. Sane enim non sentit. qui a deo. sine qua deus esse non potest
misericordiam tollit. et sic minorem credit eum esse quam sit. Hereticus ergo
omnis desperans et iure dampnabitur et perit. Secundum sermonem
talium non desperandum. nec aliter prave senciendum est. spiritum sanctum
minorem patre et filio. vel maiorem. quasi pro excellencia hoc habeat.
ut qui in eum peccaverit. non remittatur ei. cum de filio re-
mittatur. Non ergo aliqua alteritas credenda est in potencia. aut
opere aut voluntate. aut dignitate deitatis. sed spiritum sanctum
hoc habere proprium credamus. ut a quo per talem heresim in spiritum sanctum sue
gratie abstulerit. graciam quoque patris et filii habere nullatenus
possit. quia eum unius offenderit. quem pro delictis suis intercesso-
rem habere debuit. Deitati quoque quod hoc dixit de spiritu sancto creden-
dum est. vel confitendum. nec aliter de ipso quam de patre et filio sencien-
dum cum quibus unus deus est in eternum Amen.

Explicit liber secundus. Incipiunt capitula libri tercij

De presumpcione nimie spei cavenda

¶ De imitādis ill' qui uē ɔpūgūt. sedm

¶ Quod uerā ɔpūctio sit q̄dā dei ɔtēplacio. terciū

¶ De penitētib' qui uē ɔpūgūt. & de nō pfcē penitētib'. quartū

¶ Exēplū uē pmo de dd & alys multis. qd quād peccauerit quītū
¶ poīcēs p uerā pniaz īmittat' statī.

¶ De laude uere ɔtricōis & pnie. sextū.

Incipit liber tci'. De psūpciōe nimie spei cauēda ca. j

Mediatoris nri uestigys adherētes nc nimia
despacōe frāgi sic diximus. nc nimia spe
extolli nāre ē. Ut eni nocīl' ē despacio.
ita peccati nimie spei psūpcio. Spe
rādū ē p effectū boi opis de nīa cā
toris. sed nō nimis hys qui dediti sūt. voluptatib' cōms
sperandū ē si resipiscas. sed nō supsperandū si ɔtēpnas.
si miscordē deū ɔsiteris. & iustū eē recorderis. Ita eni
ait ps. Miscors & miscator & iustus. Si delectēris qr
miors ē qr pius ē. qr dulcis ē. formida qr & iustus ē.
Quia dulcis & rectus dns. Speranda ē a deo venia.
sed nō ē obdormiēdū ī culpa. Quid tibi pdest despa
ciōe nō pcipitari. si tibi ɔtigat p inanē spem ī pcō tuo
mori. Sacrificate sacrificiū iusticie. & spate ī dno. Et alibi.
Reuela dno uiā tuā & spera ī eo & ipe faciet. Quid fa
ciet. petitiōes cordis tui. Sperandū ē g° p caritatē. nō
supsperandū. dū tuā seqris uolūtatē. Un boeci'. Uo
ūsam īquit uicia. colite uirtutes. ad rectas spes aīm sub
leuate. Ille quidē ad rectas spes aīm nō subleuat. qui
sequēdo luxuriose uite desidiā dari sibi regnū celorū
p solā miaz sperat. Nō si fiet iusticia ubi eēt. Non
nimis metuēda ē illi ī futuro iusticia qui ī pnti digni'
sūt mīa. Nō g° supflua spe deciparis. nc p despa

Incipit liber tci' de psūpcione nimie spei cauenda ca. j

tionem consideraris. Sed audi quod tibi faciendum est

De inuitudinis illis qui uere compunguntur. Capitulum ij

In exemplum bonorum virorum qui deo placuisse probantur. tota inten-
cione ad deum conuerte. ex ipsorum vita quantumcumque potes materiam
tue consolacionis accipe. et per nobilem audaciam interroga animo tuo
insolenciam. Ex ipso in quos offendisti acceptabile sacrificium
immola. quia nullam deus magis acceptat oblacionem quam tui
cordis contricionem. hoc est sacrificium sanctorum virorum. hoc ex torpore
viciorum animum sublevat. et ad appetitum virtutum inflammat.
Hos inquam sequeris quorum delicie sunt rapti. ex alto corde
ad deum gemitus qui coram deo in humili spiritu et anima contrita
effuderunt cor suum. qui in dulci amaritudine sacrificium deo
seipsos offerentes. ineffabili suavitate interius afficiuntur.
hoc immerito. Dei enim illa mirabilis et inestimabilis clemencia
dum per occultas lacrimas et secreta suspiria rapitur. tunc
quodammodo mentes in future beatitudinis dulcorem insatur. Huius
consolacionis gloriam adipisci. huius felicitatem quam illa contempla-
trix dei gracia confert plenitudinem assequi desidera. Nulla
enim maior in hac vita potest dici felicitas. si puritas tue
mentis in calore amoris suspensa. internis suspiriis. et
compunctione lacrimabili. quod duricia et obcecacio voluptuo-
se vincentur non meretur. in quodam excessu sui comprehendat.
Hec ergo felicitas appetenda. hec amanda. hec tenenda videtur.
que sinceritatem consciencie purgacione reddit. que sanctitatem fu-
ture glorie pregustat. nulli vane suggestioni acquiescat.
Felicitas vero in qua confidis in presenti. miseria et miseranda
infelicitas est. que non saciat sed cruciat. que nunquam plena. sed
semper indigens. que variis voluptatibus desiderium corporis non
fovet. sed extenuat. que nubilam mentem. horrendam conscienciam

catoris oblivione gn̄at. corrigi nescia sim ipaciens.
pcta pctis accumulas. i cu que scatet e fetore demergit.
Animu g° tuu tu p dei vocaco̅e. odorare illa btitudine
credit̄. mudane no dica felicitatis. sed ifelicitatis fetor
& sentina vicio₂. a religiois tramite nuq̄ avertat. nulla
bladicijs abstrahat. sed dulcedis illi⁹ magnitudine
qua abscond(it) ds timentib⁹ se toto pectore siciat ea
frui & saciari exquirat.

Quod vera cp̄unctio sit qda dei cteplacio iij

Dic mo, ubi fama. ubi divicie. ubi voluptas ubi ,, dic
ois glia sc̄li. si sola vera cp̄unctio i corde e gnarit.
Gloriosus i mudo gloriado. i prosperado affligitur
cp̄unctus i corde lacrimado gemedo suspirado dulci
gra dei ictus ifiat̄. Fugit oem eloquencia. transcendit
oem huana gliam. Gloria cp̄unctiois. n° quall' vl' qua
ta sit poterit plene cognosci sub appetitu hui⁹ misere
& miserade ifelicitatis. Ponat̄ an oculos ois glia
scli oisq; voluptas. qsi sterq̄is cteptui. q; licet os
nihil peitus loqt̄. ex ore cordis deu ieffabili dul
cedie cteplat̄. & ipa ut ita dica ipi⁹ dei aplexio̅e
& spuali visione iestimabilit̄ gloriat̄. Et ut vere
fatear sicut stipula an igne. sic oe pctm an vera
cp̄unctione. O quata securitas i cscia qua recta spes de
dei mia. O seme cu merore fusu. sed colligedu in
vera leticia. Felices illi qui sic gustat qm suavis est
dns. quatu amadi quatu imitadi. quatu nos affcu
sut aplexadi. Certe cre si de hac dulcedie. illi ceci.
illi miserabiles. illi mudani gustaret. oia trena cu
voluptatib⁹ suis eis oino sorderet. Sed bti qui cō

cenā nupciarū agni uocati sūt. Illorū ē scire q̄le ꝛ quā
tū ē gaudiū amare ɔpūctiōis. q̄r n̄c sine hac uera
ɔfessio n̄c uera ī missio. Hec ē spual' iocūditas. h̄c in
ieiunio corp̄e ē aīe plena sanitas. h̄ ieiunijs et
vigilijs pallētes. hec toto corp̄e iā ꝑmortuos ange
licis spiritib9 itn̄a speculatiōe ɔsociat. ꝛ quasi iam
ex hūāne carnis ɔdicione. ꝓ ipis xp̄i amplexibus
iūgit. Talium via sequēda ē. nō mētē sterilitate. nec
carnis fragilitate. sed viril' animi robore. ꝛ ꝑfecti
op̄is alacritate. q̄r si tāti p̄cij ē cordis uera ɔpūctio.
qual' ꝛ quātus fructꝰ ex illa sumit̄. quāta leticia
quā īfinita momētāneū dolorē sequit̄. Btī enī q̄
lugēt nūc. qm̄ ipi ɔsolabunt̄. De penitētib9 qui
uere ɔpūgūt̄. ꝛ de nō uere penitētib9 iiij

Ulde aūt discretiōe ɔsiderāda ē ī penitētib9 aīt
amaritudo n̄c adūtēda ē quātitas tp̄is ī p̄mia
sed magnitudo doloris Pꝑtē ꝛ uē penitētib9 celeris ī
dulgēcie largitate occurrēdū ꝛ succurrēdū ē. Tepe
tib9 atq̄ torpētib9 seuerissīe magnitudo culparū īculcā
darū ꝛ iudiciū dei terror ītonādus ē. Cōpescēda
ē ill' ꝛ minis ꝯtur' increpāda ɔtumacia ɔtēptoris. ut si
amore nō ɔpūgit̄. pudore salte ꝛ terrore ɔfusus humiliet̄.
humiliatus ɔpūgat̄. Sic tn̄ ē terrēdus ne ī desꝑacōis
ꝑiculū īcidat. ne dū eū ex tn̄e aspim9. irreuocabilit̄
iterū submergam9. Cōsolatorijs blādimētis ad ulti
mū foueat̄. ut qui deiectus fuerat t'ribili suorū sce
lerū īꝑntaciōe ad ɔpūctiōis gremiū plenꝰ īuocet̄
ex ɔsolaciōe. ɔfusus erigat̄ ex uenie ꝓmissiōe. Sic
iohēs turb' ad se exeūtib9 ꝑꝰ dix'. Genimina

de penitētib9 q̄ uere ɔpūgūt̄ ꝛ de nō uere penitētib9 iiij

viperarum quis ostendit vobis fugere a ventura ira. Sed postea ab ipso audierunt. Facite fructus dignos penitentie. Et quam felices illi qui fructus dignos penitentie faciunt. qui iuxta criminum suorum magnitudinem ab omni voluptate abstinentes et bonis operibus instantes varietates. quod exstitum fuerat in eis per culpam excedunt ipse per satisfactionem.

Exempla vere penitentie — Capitulum v.

David qui plenus prophetico spiritu archana misteria nostre redemptionis prenouerat. lapsus perpetrice in adulterium et per homicidium. iam sanctus spiritus presentia priuatus. et per ipsam suam sententiam dampnatus. non desperauit. cor non obdurauit. sed ad secretas itiens compunctionis lacrimas, ad confessionis remedium. ad dignum penitentie fructum faciendum totus confugit. Quid multa? Contriti cordis sacrificium deus respiciens et acceptans non solum ei condonauit. sed insuper spiritus sancti gratiam quam perdiderat plenissime et perfectissime indulsit. Rex ezechias cum ab ysaia audisset. dispone domui tue. quia morieris tu et non viues. fletu magno fleuit. Cuius piis lacrimis deus ad pietatem commotus. non solum ab imminenti periculo illum liberauit. sed et quindecim annos ad vitam adiecit. et de manu regis assiriorum ipsum et ciuitatem iherusalem eruit. Iosias quoque rex iuda cum audisset recitari sibi librum legis domini. sciens quia peccasset ipse et populus eius. scidit vestimenta sua. quia humiliatus est et fleuit audire meruit. Quia perterritum est cor tuum. et humiliatus es. et scidisti vestimenta tua. et fleuisti coram me. et ego audiui te ait dominus. Ideo colligam te ad patres tuos in pace. ut non videant oculi tui mala que inducturus sum super locum istum. Achab rex impijssimus

ut s'niaz dei subt'fugeret. 7 eius dom' ei' differret luctu
7 sacco obtinuit. Anna uxor helchane q2 orauit dnm flēs
largit'. loquēs ī corde suo. cū labia nō mouebat'. cui'
uox penit' nō audiebat'. q2 nō destitit ab oroe. filiū me
ruit a dño accipe. Judith uidua psistēb' filys isrl' ī
lacrimis 7 cilicio. oroe 7 fletu holofernē pricipē. s'cū
uirtute uires. gladio mactauit. Luctuosa turba ni
niuitaz cilicio 7 lacrimis īminētē dm ira ad miaz
ītorsit. Si sodoma 7 gomorra fleuisset. si yiulati
fuissent. ira dm euasisset. Si oia q nob' occurreret
ponem' itericioez fortasse legetē oneraret. Sed ut
ad euāgeliū paululū reuertam'. fletus mulieris fi
liū dns ma. inouis ī.suscitauit. Quid memorandi
illi ptermitteret' fidelis chananea 7 publicanus.
Ille eciā princeps aplōz ī filio dei ɔfitēdo p sublimi
tate fidei ecclīaz sc̄am ab ipo sibi ɔmissā accipiens.
cū dnm negasset. q2 egressus foras amare fleuit.
nonne ueniā fletu promeruit. Illi' nobil' peccatri
cis magdalene imitādā 7 laudādā ɔpunctione
admirabilē deuocioez. pius dns pie suscipiēs. sep
te demonib' ab ea eiectis. ab oi pcco absoluit.
spu amoris sui eā īpleuit. 7 ob īsigne dilcōne
ei resurgēs a mortuis. prio apparuit. In ecclesi
astica quoq3 historia legim'. q2 theophilus uice
dns cuiusdā epī cilicioz ppt īfortunia sua tristis.
mediāte quodā iudeo locutq3 cū dyabolo. xpm ne
gauit. dyaboliū adorauit. eiq3 scm cyrographū scz
signū sue mancipacionis. anulo suo īpressū tradi
derit. Cum penites ualde 7 anxi' ad ecclīaz quādā

bte ~~ugis~~ marie fugiēs. ⁊ p̄ xl dies aīo ɔtrito eā inocāte
nō cessans. sp̄ q̄ȝ ieiunās. ab ipā btā maria p̄ visionē
increpatus. ɔfortatus ad fidē ī signū libtatis cyrogra
phū qd̄ dyabolo tradiderat euigilās sup̄ pectus ī
uenit. Cuius hoc clero ⁊ pplo ipā die dnica ītulisset cre
mato cyrographo. eodē scām suscipiēs. ut sol facies
ei⁹ resplēduit. post p⁹ triduū sue recōciliatiōis ī ipā ecclia
ad dnm migrauit.

De laude vere ɔtricionis et pnīe capłm vj

Quid ḡo dicem⁹? Nūquid ē sacrificiū. nūqd ē aliqd
p̄ qd̄ certius dnīe recōciliatiōis pign⁹ teneam⁹
qm̄ p̄ verā pniaz ⁊ purā cordis ɔtriciōez. Sed ut veritati
ɔfiteat^r. nichil ē sub celo p̄ qd̄ citi⁹ mīa dei inclinatur.
Hanc ḡo anchorā dnīe pietatis p̄ lacrimis gemitib⁹ puris
ap^d nos sp̄ teneam⁹. ⁊ nulla iā negligētia vite portu
relinquat^r. cū nob tm̄ sinū mīe sue de⁹ p̄ lacrimas
apire dignet^r. Nulla eīn excusacio negligēcie. cū p̄
lacrimas dignū fructū pnīe facē. inspirāte pri⁹ et
p⁹ iuuāte dno pfcē valeam⁹.

Explicit lib' tci⁹ Incipiunt capła libri quarti

Similitudo nauis ⁊ hoīs — capłm j — 1
De districtiōe extreme hore ipiorū. — scdm — 2
De snīa dei metuēda ī die iudicij — tciū — 3
De ɔsuetudīe ⁊ iestimabili dolore ipiorū — qrtū — 4
De gloria iustorū — qntū
De decore domus dei. — sextū

Incipit liber quartus. Similitudo nauis et hoīs Capłm primū.

Explicit li. 3 ⁊ incipiunt capitula li. 4 ... [illegible] ... Similitudo domus ⁊ nauis ...

Securè trāsfretare volentib9 ⁊ optatū por-
tū subire cupientib9. diligentissimā cū circumspecti-
one nauis p̄munienda videt̄. ne qd
infirmū ī liquat̄. ne qd min9 aut sup-
fluū īferat̄. Quāto eīm fortior ⁊ orna-
tior fuīt. tanto securi9 mē fluctuosū
nisi desit rectoris īdustria ad portū puenire poterit.
Nauis uō cū debil' fuīt ⁊ adminicul' careat ⁊ rectore
destituta. ventis cedit fluctib9 iactat̄. scopul' allidit̄.
voraginib9 absorbet̄. Hec nob ad similitudiē humane
vite qi exemplū pponam9. Mare eīm mūdus. nauis
corp9. rector ē aīm9. vita eťna p9 morte portus.
Ventus vana glia. fluctus oīmode voluptatis ap-
petitus. scopuli aduersitas. vorago sepiēn9 īteritus
ītelligit̄. Unde fit ut quocies nauis a suo rectore
ducat̄. rectu cursu ad portū pperat̄. Si uō nauis
cū regimie careat. ⁊ ecōtrario reges regat̄ ab ipā.
nec cursus dirigit̄. nec portus respicit̄. sed utrūq; ī pro-
fundū submergit̄. Nauis g° ne fluctuosis pcell' iacte-
ne illa pessiā voragie absorbeat̄. rectoris īperio ac-
quiescat. ut recto cursu ad portū pueniat. Felix eīm
dicet̄ ⁊ erit si sic anim9 corp9 regit. ut ad portū
puenire possit. Econt̄ īfelicissimi q tm̄ enerunt volup-
tatib9 suis succubunt. ut ab illa q dāpnatos expectat
voragie absorbeat̄. Et ut uō īfelicissiōs eē ṗro-
bem9. cū de īfelicitate quā puenētes intra aſciãz
pariat̄ sup dixim9. ad illā quā ī hora exitus
sui paciū̄ scilz vitam9.

De districtiōe extreme hore ī morientiū. ij

de districtiõe extreme hore ĩ morõ ... 21

Tam iminente exitu pessimorum quantus horror quam vehemens
illorum conscientie incubat, nulla explicari posse voce fatemur.
Universa scelera que vel actu vel cogitatu vel dicto commise
runt ante oculos recurrunt. Namque ex pena peccati habent ut
horribiles visiones et demonum incursus quos specialiter passuri
sunt, etiam viventes in corpore intollerabiliter intueri coguntur.
Unde de illo scriptum est. Tenebrarum dies terrebit ipsum, tribulatio
et angustia vallabunt eum. Et iterum. Nocte opprimet eum
tempestas, et velut turbo rapiet eum de loco suo. Rec
tissimum quippe est, ut ille huius milicie donativum vivens
adhuc incipiat ab ipso, cum vivens ipsius militat.
Ipse namque cum satellitibus suis horrorem et molestiam frequentiam
pariat, a quo tam turpiter inspiciendus, tam crudeliter puniendus, a quo et cum quo perpetuum tartareis penis manci
pandus est. Terribilibus et variis figuris miseram ur
gentes animam immundi spiritus. alii cum quodam tumultu sunt
accedunt. alii fortius et minaciter in speciem oculis intuentes.
et quos nulla humana materia sustinere iam possit.
impetus facientes intolerabiliter instant. Conferatur omnis an
gustia, omnis dolor, omnis cruciatus, adusque eiciendam animam
comparetur huic dolori, delicie sunt. Foris enim artatur,
foris visibiliter opprimitur, et quibus invisibiliter suadentibus
consentit, corporalibus oculis fructum ab ipsis ex consensu
recipit. Si ad conscientiam redeat, ibi caligo, ibi tribulatio,
ibi impenitens desperatio, ibi mors, ibi dampnatio que iam
punit sine fine. Niger pallor in vultu, horror in oculis,
anxii planctus et terribiles, tremebundi artus,
et frequens conquassatio. quod patiatur satis insinuat. Et
quantum esset ista importunitas metuenda, que ut corpus

careat. motu appetit. dissolui desiderat. Ideo frustra.
Denique summa plurima et valde terribilia exemplorum argumenta
posuisse ex dictis beati gregorii testimonia protulisse. nisi quia
lectorem tot exemplis onerare inuitus sum. Sed quia hoc certissimum
esse pene nullus ambigit. potius ad ammonitionem quam ad
exempla proferenda laboremus. Si quis hanc horam que tam dura
est. tam grauis est. tam incerta est. semper haberet pre oculis non adeo
deflueret. non adeo habenas voluptatibus laxaret.
Unde recte salomon et salubriter premonens filium. fili in-
quit in omnibus operibus tuis. memorare nouissima tua et
in eternum non peccabis. Iam enim legerat. mors peccatorum
hoc pessima est. Semper ergo cum se habere. semper expauescere. omnis anima
debet. semper in mente versari debet quale iudicium mo-
riens subiturus. qualis in die iudicii presentandus. Felix talis
pena qui tollit eternam. qui securus expectat exitum qui
inquietudinem immundorum spirituum tollit et aufert consortium

De sententia dei metuenda in die iudicii capitulum iii

POst hanc horam terribilem. post hanc diem que porta est
vite vel mortis. restat dies illa horrenda ipsius
Restat inquam restat. ut impiorum supplicium augeat. ut
quod caro commisit. plenissime et manifeste cum spiritu luat.
Cuius doloris signa saluator in euangelio ut ecclesiam fu-
turam instrueret diligenter aperuit. sed incertam esse diem
illam et horam firmauit. Illius horrorem illius confusionem
illius amaritudinem a patriarchis et prophetis. a patribus
noui testamenti descriptam esse cognouimus. in qua
manifeste rex ille et creator remunerator iudicii
sui auctoritatem omni carni demonstraturus est. in qua omnes
conuenient cum formidabilem eius presentiam audituri dis-

tricata et plena iusta severitate formam. Cuius gloriam ma-
iestatis. cuius iram iudicantis. nec elementa sustinent. nec celestis
machine decor. nec angelice milicie apex inperterritus
poterit intueri. Ante cuius conspectum conflagrabitur adusque
abissum tellus. aer et ether. quia ignis ille precedens in-
flammabitur in circuitu inimicos eius. purgaciores iustos
cum pro ultimi sufficient reddens. Quam dire illi qui modo sopiti
sunt in voluptatibus suis. pene negant futurum. cinere
illum humanum corpus redivivum fieri posse dubitantes.
et quibus volunt. non quibus debent argumentis errorem
suum palliantes. et qui quandam securitatem peccandi inde
sumentes. sed tanto tunc eum districtiorem invenient. quan-
to sperant [illegible]. Est autem in vera fide tenendum. eiusdem
corporis quod modo gestamus membra. ex pulvere resur-
gere in die iudicii cum eadem anima que modo inest. et sic immor-
talia permanere. sive in leticia. sive in pena sempiterna.
Dies sic veniet cum preclara illa maiestate. cum illa
inconspicabile nisi solus iustus eterni regis gloriam. tolletur
impius ne videat gloriam dei. Tunc iudicialis honor quem
a patre accepit revelabitur in filio dei. quando iustis benedic-
tionem et regnum. et omnibus iniustis maledictionem dabit et se-
gnem eternum. Que sit illa quam gravis quia pessima sit
peccatoribus. nec ibi explicari. nec mente concipi potest. Qualis
enim qualis erit illa confusio. cum oculo ad oculum deum vi-
dendo ex ore illius in eos egredietur illa interminabilis male-
dictio. Quam eternalis pena in qua nec magnitudo po-
terit excogitari nec finis. De confusione et inestima-
bili dolore impiorum .iiij.

O metuenda tanti
iudicis presencia. O formidanda talis actura

firma. quam sequitur illa irremediabilis pena intolle-
rabilis fetor. insaciabilis vermis. inextinguibilis ignis. dentium
stridor et fletus. frigidus calor. et urens frigus. in-
mundorum spirituum horribiles rictus. a pena in
penam perpetuo transitus. Ubi sicut nec pena poterit
consumari. nec corpus consumi. Ubi licet diversitas sit
tormentorum pro qualitate meritorum. tamen cum minor erit
pena. sine ullo vel momentaneo refrigerio erit.
et sine meta ut nullum credat magis posse cru-
ciari. magis estuari. magis torqueri. Ubi ulula-
tus ibi demonum rugitus. ibi mors iam immortalis. ubi nulla
spes ereptionis. Sed quid hec omnia? Nichil inde dicatur
nisi aliud parum quod mente comprehenditur. Nulla enim
adversitas. nulla pena. nulla infirmitas. nulla
sitis. nullus in mundo cruciatus. que ibi miser non paciatur
tanto gravius. tanto intollerabilius. quanto hic in prosperis delectabilius.
O voluptas voluptas que tales thesauros coacervas.
momentaneam gustans dulcedinem. sed sempiternam ructans
amaritudinem. Intellige queso racionale animal creature.
contremisce suspira. plora contere. persevera. fuge
mori in eternum. quia eam morte comitatur corpus et anima.
Nonne viam relinqueres in qua expoliari flagellari aut
cedi debuisse manu rapi pertranseuntes audires?
Quare ergo perpetuo eam non declinas. sed curris?
Ubi sunt sensus tui et intellectus. Ut quid in ~~fastigia~~
stagnum ire dei viventis precipitari non metuis? Non
curas de pena moreris in conscientia. securus sis de illa
pena quam maledicta porcio promeretur.

De gloria iustorum. capitulum quintum

Saltē si tiore gehēne ignis nō potes terreri.
q̄re illa spe gl'e dei. illa felici pmissioe celes
tis hereditatis. illa manifesta visioe. illa spūali leticia
et sempitna nō invitaris? Quare nō ad modicū pro
deo voluptates pravas vite crucifigis. ut rege glorie
i suo decore securi videas. ut videndo ppetuo glorie
ris? Minimū momētaneū et leve tibi paupit. sed
imensū infinitū et icopabile pmiū hoc sequit. Un aplus
Existimo enim qd nō sut cōdigne passioes huius tpis ad
futurā gloriā que revelabit i nob. Huius iestiabil glie
q bōs pmittit. dies illa tremendi examis principiū
erit. qr benedictiois etne. et regni celestis et corone icor
ruptibil pmio ditabunt. qr tūc manifeste et facie
ad faciē deū videbūt sicuti ē. Hac visione glie
dei sitit ardēt ois aīa iusta. eius manifesto aspcu
recreari desiderat. Un david. Sitivit aīa mea
ad deū vivū qn veniā et parebo an faciē dei.
Et alibi. Ego aut cū iusticia apparebo cōspcu tuo,
saciabor cū apparuerit glia tua. Quasi diceret.
Iā gustavi q suavis es. sed nōdu saciatus sū. tūc
vero saciabor. In illa die qn nox nulla sequit intro
ducet ab ipso i tabnacula etna. ut repleat iocū
ditate cū facie sua. ut exultet i cōspcu ei. ut de
lectet i sempitna leticia. ut inebriet ab ubertate
domus ei. ut torrēte voluptatis ipius potet. Illor
gaudiū summa summi regis erit psencia. qr ipius
psens visio erit. etne felicitatis pfectio. Ipse qui oia
ē. erit eis oia. Nulla psidēdi erit ambicio. sed
cois erit illius glie visiois dei et vere felicitatis plena

bseruo. Quā felix erit q̄ gloriosa illa sup̄ne ciuitatis
frequēcia. quāta erit claritas ubi iusti sicut sol fulgebūt
ī regno dei. Ubi regē illū ī quē desiderāt āgeli pro
spicē sanctitate īsaciabili 𝔠templādo pfruetur. Quā
dulcis q̄ suauis ī āgelico 𝔠cētu modulacio. quā
deuota erit scōꝝ iubilacio. quoꝝ ipē de⁹ erit exultac⁹.
Bti enī q̄ h̄itāt ī domo tua. ī sc̄la scāloꝝ lāudabūt
te. Gaudiū ꝫ leticia iuuenient̄ ī ea. grāꝝ accio et
vox laudis. Quare. Ipi enī videbūt gliaꝫ dn̄i
ꝫ decorē dei nr̄i. Illic fides scōꝝ patriarchaꝝ obtine
bit p̄miū. illic pphē que p̄dixerūt deū ꝫ hoīez
ī maiestate lignāte videbūt. illic iudices orbis
apli. illic sc̄i triūphatores sāguīe laureati. doctoꝝ
ꝫ 𝔠fessorū chori v̄ginū turbe. qui serū ꝫ selin. ꝫ
īsup inmas p̄ncipū vicerūt. assistēt cātātes cā
ticū agni. Illic oēs clā q̄ ab īicio sc̄li usq; ad finē
deo placuerūt sine fine gloriabūt̄. tū plenī
gaudio q̄ cia de p̄mio. Tāta ī ista ciuitas tanta
𝔠cordia. tāta glie dei pleītudo quāta ꝫ glie ipi⁹
pticipacio. Inerit singuloꝝ aīe quidā cumul⁹ bti
tudis q̄d h̄ui⁹ felicitatis. h̄ui⁹ bte glie nō erit
finis. nā mors vlt̄ nō erit neq; luctus. neq; cla
mor. neq; dolor. Leticia sēpit̄na sup capita eoꝝ
gaudiū ꝫ leticiā obtinebūt. Felix reuera. felix
erit eoꝝ 𝔠sorciū. quoꝝ felicissimū de⁹ ē p̄miū
O q̄ amara aīa illa q̄ dulcor h̄ui⁹ felicitatis nō
rapit. q̄ tenebrosa q̄ tāte glie splendor nō acce
dit. Ipē qui nr̄e r̄depcoīs ē p̄ciū. ipē sēpit̄ne
glorie p̄miū. ipē ut ad eā currās ē via. ipē

currentes auxilium. Quod cito pervenire posset si quis recte
currere curaret. Quam felix illud est bravium ubi sempiternum
est gaudium. Vox enim exultationis et salutis in tabernaculis
iustorum. Ad illam gloriosam festivitatem sanctorum civium que termi-
num nesciet. ad illam suam desiderabilem maiestatem superno
conspiciendam. que in secula eius sanctorum sine fastidio. ad illam beatam
spem quam mundus corde ipse promisit. tota intentione. tota
devotione. animus noster suspiret. et infinitas grates agamus
illi qui humane nature condidit illam veram illam solam
illam perfectam beatitudinem sue visionis posse concupisci

De decore domus dei. Capitulum vi

Unum ergo petamus. unum ab ipso inquiramus. ut in lo-
ngitudine dierum in domo ipsius habitemus. ut in terra
viventium bona ipsius videamus. ut in regione vivorum illi
placeamus. Recordemur quia ipsa fecit nobis per gratiam ad
incorruptionis incursum. effundamus in nos animas nostras
ut transeamus in locum tabernaculi admirabilis usque ad
domum dei. Que quam pulchra sit quam ornata ipsi soli co-
gnitum est qui eam preparavit diligentibus se. Tamen ut
ad eius desiderium rapiamur. ut ad illius preclare mansionis
pulchritudinem facilius concurreremus. quedam per sanctorum prophetarum
ora revelare dignatus est. Unde david. Domine dilexi decorem
domus tue. et locum habitationis glorie tue. Numquid ita dili-
geret. nisi prius spiritu sancto inspirante cognovisset. Glorio-
sa enim dicta sunt ei de civitate dei. Quia ergo cognoverat
diligebat desiderabat deficiebat et dicebat. Quam
dilecta tabernacula tua domine virtutum. concupiscit et defi-
cit anima mea in atria domini. Et causam tante defectionis
subdit. Quia melior est dies una in atriis tuis

sup̄ milia . Quā btī q̄ hitant ī domo tua . exultabūt ī
eīn glīa . Quā pulchr̄ erit illa dom⁹ . cui⁹ lucīna . cui⁹
tēplū ē agn⁹ ip̄e qui ē tabnaculū p̄āpli⁹ ꝛ pfecti⁹
nō manufactū . In ea p̄sidebit ille rex regū . ī solio
glie sue . ī ea ɔsedere faciet illū felicē oīm suarū
ḡgē . vt pfruat̄ glīa claitatꝭ . ut pascat̄ ī pascuis
etne viriditatꝭ . Quid aūt mirū videat̄ . si dom⁹ illa
oī decore . oī glā plena eē ꝑferat̄ . cū ip̄e hitator il//
lius sit . a quo oīs pulchritudo . oīs decor . oīs glīa .
cui⁹ splendor . cui⁹ forma . cui⁹ nāl' pulchritudo .
tā ē mirabil' . tā ienarrabil' . q̄ demōs ī sphesibil' .
De quo scā eccīa ī canticis . Dilectus me⁹ candidus .
ꝛ rubicūdus . electꝰ ex milibꝰ . Quā felix q̄ beatꝰ
quē elegit . quē assūpsit . vt habitet ī atrijs suis . vt
īpleat̄ ī bōis dom⁹ sue . O quāta illuc . ꝛ quā
plena sanctitas . q̄ sobriū q̄ dulce erit īebriari ab
vbertate dom⁹ dei . quāta suauitas . quāta fragrā//
cia ī domo e⁹ . cui⁹ odor vnguētoꝝ sup̄ oīa aro//
mata . ī quoꝝ odorē oēs electoꝝ aīe currē desi//
derāt . Quā pulchra q̄ splēdēs erit illa celestis
ciuitas . de q̄ iohēs ī apocalipsi . Vidi inquit ciuitatē
scām ihrlm nouā descēdētē de celo . paratā sicut
spōsā ornatā viro suo . Et vox a throno . Ecce
inquit tabnaculū dei cū hoībꝰ . ꝛ habitabit cū eis . Cui⁹
lumē silē lapidi p̄cioso . tāq̄ lapidi iaspidi . sicut
cristallū . cui⁹ platee aurū mūdū . ī q̄ fluui⁹ aque
vite ꝛ lignū vite . cui⁹ folia ad sanitatē gentiū . Cui
dicit p ysayam . Ecce ego inquit sternā lapides
tuos p ordinē . ꝛ fūdabo te ī saphiris . Per oī//

metu lapidū significās ꝯtīuatā virtutes scōꝝ. O cor
humanū cecū ꝛ cecatissimū quid poteris cogitare. si ꝑ
solā culpā tuā ab illa plusq̄ btā ciuitate. ab illo glorio-
sissīo ꝯtubernio celestiū spūū ꝛ scōꝝ excludaris.
Foris erūt canes ad vomitū ꝑ ꝑmaꝫ l' reuertētes ꝛ
ydol' seruiētes. ꝛ oīs qui amat ꝛ facit medaciū. Foris
ab illo felici ꝯuētu. ab illa btā glīa sup̄ne ciuitatē
erūt. q̄ nec manētē hīc hnt. nec futurā īquirūt.
O quāto appetitu dignū eēt. ut hoc corp' nr̄e humi-
litatis ꝯfiguraret' corpi diuīe claritatis. pasci ab illo
suaui pane āgeloꝝ. hre semp̄ an oculos illud ide-
ficiēs illud sūmū bonū. Si hac spēosā domū dei
videre si ꝯtuari si delectari desiderām'. de virtute ī vir-
tute ascendām'. ut ī illa deū deoꝝ videām'. q̄
glie ꝛ diuicie ī domo ei'. Illic btitudo desup̄ex-
cellens desideriū. illic vera iocūditas. illic me-
lodia dulcis deo iubilanciū. q̄ laus eiꝰ ī eccl'ia scōꝝ.
Sed quid moram. Quid de tā p̄clara mansione q̄
nec ꝯsc̄a hoīs ꝯp̄hendit. quid de illa dei visiōe dicē cona-
mur. hic sit ī ꝯteplādo pietas. nulli dat' ī describēdo fa-
cultas. Quid de illo decore dom' dei. qd de illa uēa ꝛ
sempitna glīa sanctia humana ꝛ visus nr̄a q̄ ī illa ē ꝯp̄hēd'.
nec ī cor hoīs vnq̄ ascend'. Accēdat ergo mēs ut ascēdat.
accingat' ad cursū. ut tale tā felix brauiū ꝯp̄hēdat.
Suspiret laboret ad illud felix ꝯuiuiū. ut accūbat
cū scīs patriarchis ī regno celoꝝ. Discat ꝑ desideriū q̄re
vbi sit uēa requies. ut ī illo decore dom' dei. ī illa
suaui ꝛ īsaciabili delectacōe visiōis dei delectēt' ut ī
illo scō ꝯuētu ꝑpetuo glorietur.

Explicit. Hugo de dignitate humane nature.
Incipit prologus eiusdem in opus sequens.

Vtile duximus ad opus volencium legere breuem fidei catholice comprehensionem annotare. Deinde de antichristo et temporibus eius, et fine seculi subiungere secundum id quod ex libris autenticis id est ex veteris et noui testamenti et tradicionibus patrum comprehendere possumus.

Incipit breuis comprehensio fidei catholice. Et finis seculi.

Est igitur fides catholica credere vnum deum in sancta trinitate, id est tres personas scilicet patrem et filium et spiritum sanctum. vnum deum esse sine inicio, sine fine, cuius maiestas a nullo circumscripta est et infinita. Est enim deus summus et principalis spiritus et incircumscriptus, qui totus est pater et totus est filius et totus est spiritus sanctus, totus est pater et filius et spiritus sanctus. Filius a patre genitus id est ex substancia patris ab eterno eidem patri coeternus et coequalis et consubstancialis, ita vt discrecio personarum in nullo obsistat vnitati substancie et vnitas substancie in nullo confundat personarum discrecionem. Idipsum de spiritu sancto predicamus, patri a quo et ipse procedit, et consubstancialem et coeternum et coequalem. Sic et filio a quo et ipse procedit sicut et a patre, eo quod omnia que habet pater dedit filio ex quo genuit eum ex se. Vnde et spiritum sanctum ex ipso procedere dedit ei. Ipse est creator et opifex totius creature corporalis et spiritualis ab angelo vsque ad vermiculum. Ipse hominem creauit ad ymaginem et similitudinem suam, vt numerum celestis et spiritualis defectione apostatice angeli diminutum restauraret. Sed quia inobediens

Incipit breuis comprehensio fidei catholice et finis seculi

credendo ex